

Ses Olayları

Ses olayları, ek alan kelimelerde seslerin kurala göre değiştiği durumlardır. Bu özet **dört temel ses olayını** ve yumuşama-benzeşme ayrımını gösterir.

1 Ünsüz Yumuşaması

- p, ç, t, k sert ünsüzdür
- Ünlüyle başlayan ek gelir
- Son ses değişir: p→b, ç→c, t→d, k→ğ

2 Ünsüz Benzeşmesi

- Sert ünsüzle biten kelime
- f, s, t, k, ç, ş, h, p sert ünsüzdür
- Ek sertleşir: c→ç, d→t, g→k

3 Ünlü Düşmesi

- İki heceli kelime
- İkinci hecede dar ünlü (ı, i, u, ü)
- Ünlüyle başlayan ek gelince düşer

4 Ünlü Daralması

- a veya e ile biten fiil
- yor eki gelir
- a→ı/u, e→i/ü olur

5 Yumuşama mı, Benzeşme mi?

- Kelimenin sesi değişirse: yumuşama
- Ekin sesi değişirse: benzeşme
- kitabı: yumuşama, kitapçı: benzeşme

4 Ses Olayı Özeti

Ses olayı	Kural	Örnek
Ünsüz yumuşaması	Son sert ünsüz yumuşar	kitap → kitabı
Ünsüz benzeşmesi	Ek sertleşir	kitap + cı → kitapçı
Ünlü düşmesi	Dar ünlü düşer	burun → burnu
Ünlü daralması	-yor ile daralır	başla- → başlıyor

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Ses Olayları: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 YUMUŞAMA

ağacı kelimesinde hangi ses olayı vardır?

- 1 Kök ağaç, ek -ı (ünlüyle başlar)
- 2 Kökün son sesi ç, sert ünsüzdür
- 3 Ç, c oldu; kelimenin sesi değişti

Cevap: Ünsüz yumuşaması (ç → c)

ÖRNEK 2 BENZEŞME

sokakta kelimesinde hangi ses olayı vardır?

- 1 Kök sokak, son sesi k ile sert
- 2 Ek -da, yumuşak d ile başlar
- 3 Ekin ilk sesi d, t oldu

Cevap: Ünsüz benzeşmesi (d → t)

ÖRNEK 3 ÜNLÜ DÜŞMESİ

burnu kelimesinde hangi ses olayı vardır?

- 1 Kök burun, iki heceli
- 2 İkinci hecesinde dar ünlü u var
- 3 Ünlüyle başlayan -u eki gelince u düştü

Cevap: Ünlü düşmesi (burun → burnu)

ÖRNEK 4 DARALMA

oynuyor kelimesinde hangi ses olayı vardır?

- 1 Kök oyna-, a ile biten fiil
- 2 Ek -yor geldi
- 3 Son a sesi u oldu

Cevap: Ünlü daralması (a → u)

ÖRNEK 5 YUMUŞAMA-BENZEŞME AYRIMI

kitapçı kelimesinde hangi ses olayı vardır?

- 1 Kökün son sesi p değişmedi
- 2 Ekin ilk sesi c, ç oldu
- 3 Değişen ses ektedir

Cevap: Ünsüz benzeşmesi (c → ç)

MİNİ TEST

Ses Olayları: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad: _____

Tarih: _____

Doğru / Yanlış: _____

1. kanat + ı kelimesinin doğru yazılışı hangisidir?

- A) kanatı B) kanadı
C) kanattı D) kanatdı

2. Hangisinde ünsüz yumuşaması vardır?

- A) kitapta B) sokakta
C) ağızda D) çocuğu

3. Hangisi ünsüz benzeşmesi örneğidir?

- A) kitapçı B) kitabı
C) ağacı D) burnu

4. Hangi kelime ek sertleşmiştir?

- A) ağacı B) burnu
C) sokakta D) bekliyor

5. Hangisinde ünlü düşmesi vardır?

- A) kitapta B) burnu
C) ağacı D) sokakta

6. akıl + ı kelimesinin doğru yazılışı hangisidir?

- A) akılı B) akli
C) akılı D) akli

7. bekle- + -yor kelimesinin doğru yazılışı hangisidir?

- A) bekliyor B) bekleyor
C) beklüyor D) bekleyiyor

8. Hangisinde ünlü daralması vardır?

- A) burnu B) kitapçı
C) oynuyor D) sokakta

9. kitabı ve kitapçı için hangisi doğrudur?

- A) İkisinde de ekin sesi değişir.
B) Kitabı'da kelimenin sesi, kitapçı'da ekin sesi değişir.
C) İkisinde de kelimenin sesi değişir.
D) İkisinde de ses değişmez.

10. Ekin ilk sesi değişiyorsa hangi ses olayı vardır?

- A) Ünlü daralması B) Ünlü düşmesi
C) Ünsüz yumuşaması D) Ünsüz benzeşmesi

Cevap anahtarı

1. B · Son t sesi, ünlüyle başlayan ek gelince d olur.
3. A · Sert p'den sonra gelen ekin ilk sesi c, ç olmuştur.
5. B · Burun iki heceli bir kelimedir; ikinci hecedeki u düşmüştür.
7. A · Fiilin son e sesi i'ye daralmıştır.
9. B · Yumuşamada kelimenin, benzeşmede ekin sesi değişir.
2. D · Çocuk kelimesinin sonundaki k sesi ğ olmuştur.
4. C · Sert k'den sonra gelen d sesi t olmuştur.
6. D · İki heceli akıl kelimesinin ikinci hecesindeki ı düşer.
8. C · a ile biten oyna- fiili -yor alınca a sesi u olmuştur.
10. D · Benzeşmede değişen ses ekin ilk sesidir.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:

tahtaapp.com/blog/dersler/6-sinif-turkce-ses-olaylari-konu-anlatimi